

För liv och rättvisa

Teologisk grund för Finska Missionssällskapets verksamhet
och principer för samarbete

FINSKA ¹⁸⁵⁹
MISSIONSSÄLLSKAPET

Finska Missionssällskapet 2015

Arbetsgrupp:

Seppo Rissanen, uppdragsgivare

Timo Frilander

Jukka Helle

Satu Kantola

Kati Kemppainen

Mari-Anna Pöntinen, arbetsgruppens ordförande

Rolf Steffansson

Översättning:

Mikaela Steffansson

Marika Björkgren-Thylin

Innehållsförteckning:

Förord	2
1. Inledning	3
1.1. Finska Missionssällskapets verksamhetsmiljö	3
1.2. Kyrkans mission i en föränderlig värld	5
2. Den teologiska grunden för Finska Missionssällskapets verksamhet	7
2.1. Guds mission i världen	7
2.2. Kyrkan och Guds mission	9
2.3. Kontextuell mission	10
2.4. Holistisk mission	11
2.5. Kyrkans mission och skapelsen	12
2.6. Kyrkans mission och människovärdet	12
2.7. Mission från marginalerna	13
2.8. Kyrkans mission och religionsteologi	15
2.9. Kyrkans mission, försoning och fred	17
3. Finska Missionssällskapet som kyrklig aktör och samhällelig påverkare	18
3.1. Finska Missionssällskapet som ekumenisk och kyrklig aktör	18
3.2. Finska Missionssällskapet och det kristna vittnesbördet	18
3.3. Finska Missionssällskapet som förverkligare och förnyare av diakonin	19
3.4. Finska Missionssällskapet som samhällelig påverkare	20
3.5. Finska Missionssällskapet som försvarare av mänskliga rättigheter	21
Litteratur	23

Förord

I Finska Missionssällskapets stadgar konstateras följande om målet för dess verksamhet:

Föreningens syfte är att som en internationell aktör inom den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland delta i den treenige Gudens mission i världen genom att förkunna evangelium bland dem som inte är kristna och genom att tillämpa kärleken till nästan.

Föreningen tjänar i missionsarbetet vår kyrka, dess församlingar och utländska kyrkor som en del av Kristi världsvida kyrka.

Föreningen har förbundit sig till Finlands evangelisk-lutherska kyrkas bekännelse, kyrko-ordning och ekumeniska avtal.

Finska Missionssällskapet följer i enlighet med sina stadgar Finlands evangelisk-lutherska kyrkas bekännelse, kyrkoordning och kyrkans linjedragningar. Finska Missionssällskapet är även en ekumenisk aktör och har förbundit sig att följa ekumeniska principer. Den lutherska utgångspunkten och ekumeniken har präglat Finska Missionssällskapet under hela dess historia. På internationell nivå har sällskapet verkat i sammanhang som har kännetecknats av en stor förståelse för olika kontextuella tolkningar. Detta har berikat det missiologiska tänkandet och har fört med sig nya influenser även för samarbetet i hemlandet.

Enligt ett brett ekumeniskt samförstånd är mission att delta i den treenige Gudens verk i världen. Kyrkan är ett Guds tecken och ett redskap för förverkligandet av Guds plan. Därför förkunnar kyrkan evangeliet om försoningen i Kristus för alla människor och visar vägen till Guds rikes fullkomning¹. Finska Missionssällskapets verksamhetsidé uttrycks med begreppet holistisk mission. Evangeliets budskap tillhör hela människan och hela skapelsen. I sin predikan på Kristi Himmelsfärdsdag konstaterade Martin Luther att den förpliktelse Kristus gav kyrkan att förkunna evangeliet för hela skapelsen inte bara gäller människor, utan att det skall ropas ut så att det blir hört av allt skapat.² Den uppståndne Kristus har blivit hela skapelsens Herre. Mission kan enligt Luther liknas vid de vågor och ringar som bildas när en sten kastas i vattnet; vågorna jagar efter varandra och avståndet ökar mellan dem ju längre bort de kommer. Evangeliets budskap framskrider av egen kraft i mötet med nya utmaningar.

På grund av sin verksamhetsmiljö behöver Finska Missionssällskapet ta ställning till aktuella konfessionella och ekumeniska frågor som berör kyrkans mission. Finska Missionssällskapets föregående teologiska dokument utkom 2002.³ Sedan dess har bland annat Lutherska världsförbundet och Kyrkornas världsråd publicerat teologiska dokument som berör mission. Även Finska Missionssällskapet har deltagit i utarbetandet av dessa. Kyrkans mission har i allt större utsträckning blivit kyrkornas gemensamma verksamhet. Dessutom har tyngdpunkten i kyrkornas liv flyttat till kyrkorna på det södra halvklotet. Allt detta förutsätter att varje aktör tydligt redogör för sina tolkningar och målsättningar.

Finska Missionssällskapets styrelse har beslutat att sällskapet i sin verksamhetsplanering bör beakta de internationella kyrkosammanslutningarnas dokument. Dessa dokument betonar bland annat följande saker: Mission ses som delaktighet i den treenige Gudens, Faderns och Sonens och den heliga Andens verksamhet i en värld där naturen och mänskligheten lider som en följd av synden; till den hör att beakta kontextualisering och dialog, att verka mitt i motsättningar, krav på rättvisa samt mission som stiger ur samhällets marginaler. Alla är kallade att delta i Guds mission i världen.

Observatoriegatan, Kristi Himmelsfärdsdag 2015

Seppo Rissanen

Finska Missionssällskapets verksamhetsledare

¹ Se WWC 2013a; WCC 2005.

² Luther 1942, 500, 514; Luther 1987, 428.

³ Mission: En gemensam tro – en gemensam uppgift (FMS 2002).

1. Inledning

1.1 Finska Missionssällskapets verksamhetsmiljö

Lär av en jämförelse med fikonsträdet. När kvisten blir mjuk och bladen spricker ut vet ni att sommaren är nära.

Kyrkan är ett verktyg för Guds mission. Den verkar i olika religiösa, kulturella, historiska och politiska kontexter och är kallad att kontinuerligt granska dessa med bön om att kunna urskilja Guds närvaro i dem. Då kyrkan förstår tidens tecken är det lättare för den att förbli trogen sin uppgift att "ge alla mat i rätt tid".⁴

När Finska Missionssällskapet ger uttryck för verksamhetens teologiska grunder, görs det mot bakgrunden av följande globala trender som vi har identifierat.

Först måste evangeliet förkunnas för alla folk.

Den relativa andelen av världens befolkning som bekänner sig till någon religion förväntas öka under de kommande åren.⁵ Av de stora religionerna växer kristendomen och islam snabbare än befolkningstillväxten. Detta innebär att religionernas betydelse och inflytande i världen kommer att stärkas. Som en följd kan konkurrensen mellan religionerna leda till allt fler konflikter. Samtidigt ökar materialismen och den onödiga konsumtionen överallt i världen.

Kristendomens tyngdpunkt flyttar sig snabbt söderut och österut. Som en följd får kristendomen många nya centra. De växande kyrkorna hämtar sina egna teologiska och kulturella infallsvinklar till den gemensamma diskussionen. Det handlar till exempel om etiska reflektioner som framkallats av den egna verksamhetsmiljön samt krav på rättvisa som riktas mot den världsvida kyrkan.

Kyrkans nya centra är starkt missionerande. Detta betyder inte nödvändigtvis att de bryr sig om att skapa nätverk och koordinera arbetet med de gamla aktörerna. Den snabba ökningen av antalet kyrkosamfund innebär att framtidens kyrka är alltmera splittrad.

Den största kyrkotillväxten har skett i nypentekostala och karismatiska kretsar samt inom så kallade oberoende kyrkor som lösgjort sig från de historiska kyrkorna. Kännetecknande för dessa riktningar är betoningen av den heliga Andens gåvor, sökandet efter kraft och energi samt det karismatiska ledarskapets centrala ställning.

Maktkampen mellan de olika riktningarna inom islam stärks. Även inom andra stora religioner kommer motsättningar mellan olika grader av reformsträvanden och önskan att bevara det gamla att vara tydliga. Radikaliserad religion får stor synlighet i media.

Då skall man utlämna er till att plågas och dödas ...

Under det pågående millenniets början har människorättssituationen för diskriminerade grupper, såsom kvinnor, barn och minoriteter, försämrats i många länder. Trots kampanjer har våldet mot kvinnor inte minskat. Fattigdom och konflikter skapar särskild otrygghet i barns och ungdomars liv.

Säkerheten för dem som arbetar med mänskliga rättigheter och assisterar vid kriser har försämrats. Medborgarorganisationernas verksamhet begränsas i allt fler länder och de som försvarar mänskliga rättigheter hotas och fängslas. Riskerna för personer som arbetar med humanitärt bistånd har ökat.

⁴ Matt. 24:32, 45.

⁵ Johnson & Grim 2013, tabell 4.1.

En indikator på det försämrade människorättsläget är begränsandet av religionsfriheten. 77 procent av världens befolkning lever i länder där religionsfriheten är kraftigt eller mycket kraftigt begränsad.⁶ I stater där kränkningar av religionsfriheten är vanliga bryts det också ofta mot andra mänskliga rättigheter.

Ojämligheten ökar i världen. Klyftan mellan rika och fattiga finns mellan stater, men också inom samhällen. En allt mindre andel av världens befolkning äger en allt större andel av världens tillgångar.

Ojämligheten föder olika former av diskriminering såsom islamofobi, främlingsfientlighet och antisemitism. Även i västvärlden blir representanter för minoriteter allt oftare föremål för diskriminering. Populistiska partier som rider på vågen av främlingsfientlighet växer sig allt starkare.

... och det blir hungersnöd och jordbävning på den ena platsen efter den andra.

Befolkningstillväxten och klimatförändringen hör till de största globala utmaningarna i vår tid. De fluktuationer i väderlek som klimatförändringen ger upphov till leder till allt fler och allt allvarigare katastrofer. De oförutsägbara väderförhållandena förvärrar fattigdomen och ökar risken för konflikter som rör resursfördelning. Vattnet, skogarna och de andra naturresurserna minskar på grund av klimatförändringen, miljöföroreningar och kraftig befolkningstillväxt.

Vi håller på att överskrida gränserna för naturens kapacitet. Världens färskvattenreserver krymper och jordens bördiga areal blir allt mindre. Småbrukare lider av regnens oförutsägbarhet. Det produceras i princip tillräckligt med mat i världen, men fördelningen av maten är orättvis.

Den relativa andelen av jordens befolkning som bor i städer har fördubblats sedan år 1950. I framtiden kommer majoriteten av de fattiga att bo i städer.

... Folk skall resa sig mot folk och rike mot rike

Terrorattacker i olika delar av världen, av vilka angreppen mot USA år 2001 är de mest uppmärksammade, har lett till ett utdraget krig mot terrorism. Parterna i konflikten har ständigt växlat och taktiken har varierat, medan terrordåden blivit allt blodigare och mer uppseendeväckande. De människorättskompromisser som gjorts i kriget mot terrorismen har lett till att staterna nu alltmer oförtäckt handlar egenmäktigt utan att ställas till svars för sina förbrytelser. Användningen av religiös retorik i krigföringen har blivit allt mer synlig såväl inom kristendomen som inom islam.

Den ökande mängden konflikter har gjort att antalet flyktingar i världen nu för första gången sedan andra världskriget överstiger 50 miljoner. Hälften av världens flyktingar är barn. Många av länderna som tar emot flyktingar löper själva risk att drabbas av konflikter. Den stora mängden flyktingar utgör en utmaning för både ekonomi och säkerhet, vilket ytterligare ökar instabiliteten.

... Se upp så att ingen bedrar er.

Den moderna teknologin har förändrat vårt sätt att kommunicera. Nutida sofistikerade kommunikationsverktyg har gett användarna nya utvägar att skaffa sig information och förbättrat utbildningsmöjligheterna. Allt fler får tillgång till information. Vid avlägsna afrikanska sjukhus är det möjligt att ta del av de senaste vetenskapliga studierna i realtid. Kommunikationsteknologin gör det också möjligt för kyrkor med mycket begränsade resurser att kommunicera med en bred publik.

Dessvärre är kommunikationskompetens också en maktfråga och ställer såväl individer som samhällen inför stora utmaningar. När mängden information ökar och kommunikationen försnabbas blir det allt svårare att kontrollera sanningshalten i de uppgifter som finns tillgängliga. Via nätverk sprids extremistiska åsikter lättare än någonsin tidigare.

⁶ Pew Research Center, 2011, 17.

Visionen om en mångkulturell värld där kapital, nyheter, kunskap och människor kan röra sig fritt håller på att förverkligas. Samtidigt används media för att framhäva kulturella och religiösa särdrag på ett sätt som betonar den egna gruppens överlägsenhet och ökar polariseringen i samhället.

1.2 Kyrkans mission i en föränderlig värld

... jag har utvalt er och bestämt er till att gå ut i världen ...

Den kristna kyrkan är kallad att sätta sig i rörelse och gå ut i världen för att vittna om Kristus. Förändrade omständigheter har alltid gett varje tidsålder dess karakteristiska syn på vad mission och en kyrka i rörelse innebär. Ordet mission är ett vidare begrepp än missionsarbete, som snävt uppfattat endast syftar på själva verksamheten. Begreppet mission innefattar såväl verksamheten som dess teologiska och kyrkliga grund.

Sydafrikanen David Bosch har studerat de olika tidsperiodernas missiologiska paradigmen och förändringar i paradigmen.⁷ Enligt Bosch trängde det ekumeniska paradigmet undan den moderna tidens missionsparadigm vid ingången av 1990-talet. Med paradigmen avses här den grundläggande princip och det synsätt som bestämmer världsbilden och styr verksamheten. Även verksamhetens värdegrund ingår i det missiologiska paradigmet. Till uppkomsten av det ekumeniska paradigmet medverkade de nya kyrkorna som, efter att de hade frigjort sig från europeiskt tänkande, bidrog med egna kontextuella och befrielse-teologiska synsätt. Det ekumeniska paradigmet kan med rätta beskrivas som raka motsatsen till den moderna tidens missionsparadigm där missionen sågs som en enkelriktad rörelse från norr till söder och från väster till öster. Det ekumeniska paradigmet bygger på partnerskap, acceptering av mångfald, samarbete och växelverkan mellan kyrkor. Istället för att tala om kyrkosamfundens och missionsorganisationernas egna missioner talar man om den ekumeniska kyrkans gemensamma mission.⁸ Även i detta dokument syftar uttrycket kyrkans mission på kyrkans gemensamma uppgift.

Som en följd av utmaningarna i vår egen tid står det missiologiska paradigmet åter inför förändring. Denna gång utmärks förändringen av gudscentrering och ett teologiskt tänkande som fokuserar på gudsbilden. Istället för att koncentrera sig på tanken om det statiska och stationära har man börjat tala om mission som rörelse. Den katolske teologen Stephen Bevans betonar en gudsbild där Gud är ett verb, en rörelse eller till och med en dans, som hela skapelsen och alla människor bjuds in till.⁹ Betoningen av rörelse är kännetecknande också för vår egen lutherska teologi. Luther talar om kärlekens rörelse mot den älskade. I denna rörelse sträcker sig Gud ner till de mänskliga djup där livets och kärlekens rörelse har slocknat.¹⁰ Guds självutgivande kärlek föder och skapar nytt i människan och leder in mot livets centrum.

All mission har sin början i Gud, den dolde Befriaren som ständigt igen och igen blir verklig i människöden. Den heliga Treenigheten har ända sedan missionskonferensen i Willingen (1952) varit fästpunkten för all missiologisk diskussion. Under de senaste åren har skapelse-teologin gått framåt, liksom också en dynamisk gudscentrering där den heliga Andens roll som en drivande och inspirerande kraft har betonats.¹¹ Det befriande budskapet att kärleken fått sin fullbordning i Kristus har blivit en källa till såväl emancipation som upprättelse för en korssets teologi, som kallar till solidaritet med de allra svagaste.¹²

De kontextuella teologierna har gett kyrkans mission en starkt profetisk karaktär. Med profetisk avses här att observera, vara medveten om och bedriva påverkan. Inom befrielse-teologierna har det profetiska av

⁷ Bosch 1991; om missiologins förändringar på finska, se Ahonen 2000.

⁸ Se Andrew Walls (2011): "Missions or Mission. The *IRM* after 75 Years."

⁹ Bevans & Schroeder 2011, 9-18.

¹⁰ Tuomo Mannermaas *Kaksi rakkautta* (1995) analyserar Luthers förståelse av kärleken som en rörelse.

¹¹ Om utvecklingen av det missiologiska tänkandet på ett ekumeniskt plan, Keum 2013.

¹² Kari Kopperi (2015) använder begreppet korssets kärlek.

hävd haft en stark andlig grund.¹³ I den missiologiska diskussionen har den andliga dimensionen åter blivit viktigare som en följd av att världen blir alltmera polariserad. Den stärker det mänskliga livet och utgör ett budskap för de marginaliserade. Då det religiösa tänkandet tillspetsas runtom i världen har man funnit det för gott att fokusera på det väsentliga, på källan till allt liv och till livets värde, på Gud själv.

Den snabbt föränderliga världen med allt vad den innebär av migration och förskjutning av kristenhetens geografiska tyngdpunkt har även lett till omställningar i det missiologiska tänkandet. Neopentekostalismen, de karismatiska rörelserna och de oberoende kyrkorna intresserar forskarna eftersom de utmanar de historiska kyrkosamfundet.¹⁴ Å andra sidan förekommer det inom de nya kyrkorna också exploatering av fattiga och lidande i syfte att uppnå ekonomisk vinst eller andra fördelar.¹⁵ Religiositetens uppsving har påverkat det ekumeniska missiologiska tänkandet på ett andligt plan, men också lett till en ökad betoning av medvetenhet och kritiskt tänkande.¹⁶

... att de alla skall bli ett ...

På ekumenisk nivå tar Kyrkornas världsråds två nya dokument, *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision* och *Tillsammans för livet*, fasta på det nya tänkandet om mission som rörelse.¹⁷ Det första dokumentet betonar kyrkans missionalitet. Dess syfte är att vara ett konvergensdokument, där kyrkans enhet fungerar som ett vittnesbörd för världen. Å ena sidan kan man säga att den ekumeniska rörelsen har uppstått ur mission. Å andra sidan har praktisk ekumenik stått i centrum för kyrkornas samarbete på gräsrotsnivå. Ett gemensamt ekumeniskt vittnesbörd är kyrkans mission när den är som bäst. Också vår egen kyrka är en kyrka i mission och Finska Missionssällskapet är en av dess aktörer.

Finska Missionssällskapetets samarbetspartner och -kyrkor har under ett och ett halvt sekels tid visat oss olika sätt att tala om Gud, livet och människan. Vi känner tacksamhet mot våra samarbetspartner för allt vi har lärt oss av dem. Man kan tala om Gud på mycket olika sätt och vi har berikats av vår gemensamma resa. I detta dokument syns tydligt det holistiska tänkande om kyrkans mission som är karakteristiskt för många av våra samarbetspartner, liksom också en kontextuell betoning, där man beaktar mångfalden och ser Kristi ansikte också i det annorlunda. Gud själv leder de kristna att möta varandra och dela såväl det goda man fått som de brister man lidit.

Lutherska världsförbundets dokument *Mission i kontext* betonar vikten av en kontextuell utgångspunkt i kyrkans mission.¹⁸ Kyrkornas världsråds dokument *Tillsammans för livet* är skriven nästan uteslutande ur ett icke-västerländskt perspektiv. Båda dokumenten utmanar till en holistisk mission där också skapelsen har ett egenvärde.¹⁹ *Tillsammans för livet* inbjuder till en mission från marginalerna, där man genom att förändra maktstrukturer och tankesätt kan krossa de skiljemurar som separerar folkgrupper från varandra. Med *mission från marginalerna* syftar man på marginaliserade grupper och individers tal om Gud, som berör och förändrar tankesätt samt den gemensamma verksamheten. På detta sätt förvandlar det kristna budskapet människoöden och upprättar till ett människovärdigt liv. Kyrkan är på väg mot livets rike där de sista ska bli de första. I den missiologiska diskussionen är denna utgångspunkt viktig.

¹³ I synnerhet den första generationen av befrielsesteologer skrev ur en andlig synvinkel. Se särskilt Gutiérrez 1974; Oduoye 1986; Tutu 1979.

¹⁴ Om globala förändringar och mission, se Kim 2011.

¹⁵ Se LWF 2007.

¹⁶ Se speciellt TTL 2012.

¹⁷ På engelska *The Church: Towards a Common Vision*. Faith and Order Paper No. 214. WCC Publications. Geneva (WCC 2013a); *Together Towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes*. Geneva: WCC (TTL 2012).

¹⁸ I litteraturlistan används för detta dokument den ursprungliga engelska versionen *Mission in Context; Transformation, Reconciliation, Empowerment* (LWF 2004).

¹⁹ Se också *Tacksamhet, respekt, måttfullhet. Klimatprogram för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland* (Kyrkostyrelsen 2008). Dokumentet har en stark teologisk utgångspunkt.

Kyrkans gemenskap, *koinonia*, har sedan gammalt kopplats ihop med kyrkans missionsuppdrag.²⁰ Mitt i krig, missämja, ojämlikhet och fiendskap förkunnar kyrkan det goda budskapet om Kristus. I denna uppgift söker kyrkan ständigt ny riktning. Kyrkans profetiska uppdrag berör också kyrkan själv. Det profetiska utmanar kyrkan att se bakom invanda maktstrukturer och tankesätt, det betonar människans och skapelsens värde samt rättvist agerande. Den profetiska dialogen hör och lyssnar, men ger ingen möjlighet att tuga. I mötet med andra religioner bekänner den sin tro och bekänner sig till Kristus samtidigt som den respekterar andra världsbilder och annorlunda religiöst tänkande.

... jag har utvalt er och bestämt er till att gå ut i världen och bära frukt ...

Det andra kapitlet i detta dokument behandlar missionens teologiska grunder. För denna uppgift stöder det sig på såväl ekumeniska dokument som på bibliska grunder och de skrifter som vår kyrka har godkänt. Dokumentets grundsatser finns i vår lutherska bekännelse. Dokumentet drar nytta av den internationella missiologiska diskussionen och de synsätt som vi har lärt oss av våra samarbetspartner. Syftet med det andra kapitlet är att ur den rika diskussionen lyfta fram de grundsatser som vår verksamhet vilar på.

Det tredje kapitlet behandlar verksamheten. I kapitlet presenteras de delområden som Finska Missions­sällskapets arbete fokuserar på. Kapitlet behandlar snarare de principer och synsätt som ligger som grund för verksamheten än enskilda arbetsformer eller projekt. Principerna för Finska Missionssällskapets verksamhet är ekumenik, kyrklighet, ett synligt kristet vittnesbörd, internationell diakoni, samhällelig påverkan och försvar av de mänskliga rättigheterna.

Vi känner tacksamhet mot våra samarbetspartner både i Finland och på internationellt plan för kyrkligt och akademiskt samarbete. Vi tackar också alla akademiska och kyrkliga instanser som bidragit till utformandet av detta dokument. Vi inbjuder alla att delta i kyrkans mission, i vår gemensamma verksamhet, i glädje, möda och delande. Kärleken sätter oss i rörelse.

2. Den teologiska grunden för Finska Missionssällskapets verksamhet

2.1 Guds mission i världen

Såsom Fadern sände Sonen och Sonen den heliga Anden, så är kyrkan sänd till världen. Detta är Guds mission.

Till sitt väsen är Guds mission självutgivande och har sin grund i kärlek: Gud Skaparen ger oss hela sin skapelse, Kristus sig själv och den heliga Anden sina gåvor.

Kyrkan och de kristna är delaktiga i den treenige Guden och Guds mission.

Finska Missionssällskapets verksamhet grundar sig på tanken om Guds mission, där livets och kärlekens rike bryter in bland oss och där Gud själv leder sin kyrka mot livets fullbordan.²¹ Begreppet Guds mission bygger på tron på den treenige Guden: Fadern, Sonen och den heliga Anden; Skaparen, Friköparen och Livgivaren.²² Gud har meddelat sig vara kärlek. Guds natur är självutgivande. Gud skänker sig själv, det Gud är och allt Gud har: både sin kärlek och sina goda verk. Guds kärlek förverkligas i tre personers verksam-

²⁰ Se WCC 2013a § 13.

²¹ TTL (2012 § 112) talar om eskatologin som livets gästbud

²² Se LWF 2004, 23-26. Begreppet *Missio Dei* blev allmänt vedertaget i den missiologiska diskussionen efter konferensen i Willingen 1952. Det utmanar kolonialtidens uppfattning om mission som europeiskt eller västerländskt missionsarbete och kallar till en bredare förståelse av mission som Guds mission.

het: Gud Skaparen ger oss hela skapelsen, Kristus sig själv och sina goda gärningar och den heliga Anden alla sina gåvor.²³

Gud Skaparen är helig och stor, på samma gång ett för människan ofattbart mysterium och en i skapelsen förnimbar källa till allt liv. Gud är alltings ursprung och framfödare.²⁴ Gud är den som förnyar och upprätthåller världen. Skapelsen är Guds generösa verk: Gud ger liv och allt som krävs för att upprätthålla och värna om livet.²⁵

Skapelsen vittnar om Gud genom sin skönhet, sin förmåga till förnyelse och sin storslagenhet. Naturen är delaktig i Guds mission och talar till människan och mänskligheten.²⁶ Gud Skaparen bär i sin godhet omsorg om allt det skapade: låter säden växa, ger människan förmåga att ta hand om sina avkomlingar och skänker mat och skydd åt djuren. De skapades roll är tacksamhet och en kallelse att leva i enlighet med det värde de har som skapade verk. Som person och som medlem av en gemenskap är människan kallad att leva ett överflödande och ansvarsfullt liv i Guds värld. Överflödet kommer av att vi tar emot livets själsliga, andliga och fysiska gåvor och njuter av dem i gemenskap med andra. Ansvarsfullhet innebär att man använder sina egna gåvor också till fördel för andra och att de materiella resurserna fördelas jämnt bland alla människor, som tillsammans reflekterar bilden av Gud Skaparen.

Människan har emellertid inte levt i enlighet med det värde som Skaparen gav henne. Världen är full av syndafallets konsekvenser: lidande och smärta orsakat av själviskhet och jakt efter egen vinning, förnekande av människovärdet och förnedrande exploatering av skapelsen. Människan har inte visat respekt för Skaparen, inte öst ur livets källa och kärlekens förenande kraft. Därför sände Gud sin ende son till världen för att rädda världen. "Han var i världen, och världen hade blivit till genom honom, men världen kände honom inte ... Men åt dem som tog emot honom gav han rätten att bli Guds barn, åt alla som tror på hans namn." (Joh. 1:10, 12). Gud föddes till världen som en människa bland människor, som julens barn bland fattiga och marginaliserade, i stallens krubba bland djuren. Gud steg ned till sin skapelse (Joh. 1:11), föddes i tid och rum, in i människans historia, kultur och religion. Gud föddes med en mänsklig kropp och ett mänskligt sinne, med sinnesförmågor, upplevelse- och tankeförmåga. I Jesus uppenbarade Gud sig själv för mänskligheten och visade sin kärlek till alla sina skapade. I Jesus riktade sig allt livs och all kärleks källa särskilt till dem som längtade efter en förnyare, läkare och friköpare av livet. Guds kärlek till sina skapade syns tydligast på korset, där Gud tog den dödsdömdes straff på sig själv för mänsklighetens skull. Genom Jesu död har vi fått nytt liv och genom hans dom har vi fått frihet. Bara "Hans sår gav oss bot." (Jes. 53:5). Påskens fröjd är glädje över skapelsens frihet och det nya livet med Kristus, "Ty liksom Fadern äger liv, så har han också låtit sonen äga liv ..." (Joh. 5:26).

Guds mission väller fram ur den treenige Gudens kärlek.²⁷ Genom den heliga Anden fortsätter Gud att skapa nytt, att kalla och rädda sina skapade verk. Den heliga Anden öppnar hjärtan så att de kan ta emot Kristi fullkomliga räddning och befrielse. Den heliga Anden förnyar och föder tro. Genom den heliga Anden benådas syndaren och förenas genom dopet med Gud och Guds godhet. Den heliga Anden skänker också delaktighet i heligheten.

Genom ordet och sakramenten är kyrkan som Kristi kropp delaktig i den heliga Treenigheten, där kärlek

²³ Kyrkostyrelsen 2008, 34.

²⁴ I matrilineära och matriarkala kulturer är bilden av Gud som moder och den som föder liv ofta stark. Även i Bibeln finner vi samma tanke om Guds moderliga sidor, t.ex. i Hos. 11:3-4, 13:8; 1 Mos. 32:11-12, 18; Jes. 66:13, 42:14, 49:15; Jer. 44:25; Ps. 131:2; Matt. 23:37; Luk. 13:34. Kvinnan som Guds avbild: 1 Mos. 1:26-27.

²⁵ Kyrkostyrelsen 2008, 34.

²⁶ TTL 2012 § 22.

²⁷ TTL 2012 § 2. Guds treenighet beskrivs ofta som den Heliga Gemenskapen, särskilt i afrikansk och asiatisk teologi. I dessa teologier har ofta också kyrkans karaktär av gemenskap sitt ursprung i tanken på gemenskapen i Gud och den växelverkan och kärlek som finns mellan personerna i Treenigheten. Se särskilt Vähäkangas (2002) "African approaches to the Trinity"; Pöntinen (2013, 337-361) "Community of God and the Prophetic Mission of the Church". Se även Kärkkäinen 2007, 296.

och enhet råder. Den heliga Anden sänder kyrkan till världen. Såsom Fadern sänder Sonen och Sonen sänder den heliga Anden, så sänder Anden Kristi egna till världen (Joh. 15:26, 20:21; Apg. 1:8, 13:2-4; Rom. 8:9).²⁸ På detta sätt förenar den heliga Anden de kristna med Guds mission i världen och leder sin kyrka att arbeta för livet och den kommande världens liv.²⁹

2.2 Kyrkan och Guds mission

Kyrkans mission är delaktighet i Gud och Guds verksamhet i världen. Mission hör till kyrkans väsen.

På samma sätt som Kristus har utgett sig själv för skapelsen, utger sig kyrkan som mat och dryck för en hungrande värld. Så delar kyrkan det goda budskapet till alla skapade.

Kyrkans väsen är gemenskap med Kristus och med andra kristna över kulturella och samhälleliga gränser. I kyrkans gemenskap har alla en egen plats och uppgift.

Guds mission har i världen en kyrka som ständigt växer och förnyas.³⁰ Den heliga Anden framför kyrkan genom ordet och sakramenten.³¹ Med ordet kyrka avses i detta sammanhang de heligas världsvida gemenskap, där de kristna lever i gemenskap med Gud och där den heliga Anden kontinuerligt föder tro och kärlek. Kyrkan är till sitt väsen gemenskap med Kristus och med andra kristna. Den heliga Anden själv är den kärlek som förenar Kristus-kroppens lemmar med varandra.³² När man inom teologin talar om kyrkan handlar det om de kristnas stora och blandade skara och de kristnas gemenskap. Kyrkan som organisation, församling och enskilda kyrkosamfund ansvarar för att synliggöra ordet och sakramenten och för att utföra kärlekens gärningar.

Mission hör till kyrkans väsen.³³ En kyrka i mission förkunnar det goda budskapet om räddningen i Kristus alltid och överallt. Den öppnar sin dörr för dem som ännu inte har hört budskapet om Jesus. Samtidigt vårdar kyrkan ständigt genom ordet och sakramenten dem som redan hör till dess krets. Till Kristi kyrkas uppgifter hör också att med kärlekens gärningar tjäna dem som är fattiga, sjuka, ensamma eller i behov av särskild tröst och hjälp.³⁴ Precis som varje enskild människa behöver också kyrkan ständigt ordets helande verkan och nåd för att kunna leva i Guds mission och utföra sitt uppdrag i världen. Genom den heliga Andens verk förnyas kyrkan och föder hopp i världen.³⁵ Där tro, hopp och kärlek råder genom ordet och sakramenten, där finns Kristi kyrka och de heligas gemenskap. Denna gemenskap är till sin natur inbjudande, öppen, gästfri och inneslutande mot alla.³⁶

Som de heligas gemenskap är kyrkan förenad med den treenige Guden. Kyrkans gemenskap reflekterar relationen mellan personerna i treenigheten och Guds kärleksfulla närvaro som skapare och byggare av gemenskap. Kyrkans mission i världen är att vara sänd. Denna uppgift är till sin natur inte endast verksamhet, utan ett liv fyllt av kallelse och delaktighet i Gud.³⁷

²⁸ Om treenigheten och sändningen, se Saarinen 1994, 144; Haapiainen 2014; även Kirkkohallitus 2010.

²⁹ TTL 2012 § 112. TTL talar om Livet med stor bokstav redan i rubriken och då syftar ordet på Gud.

³⁰ TTL 2012, § 58.

³¹ WA 40/I, 71, 19-25; Luther 1982, 35.

³² Kyrkostyrelsen 2008, 37.

³³ WCC 2013a § 13: "Kyrkan, som en gemenskap med gudomlig grund, existerar inte för sig själv utan tillhör Gud. Den är till sin natur missionerande, kallad och sänd för att i sitt eget liv vittna om den gemenskap som Gud har avsett för hela mänskligheten och skapelsen i sitt rike."; Se även LWF 2004, 2; Kirkkohallitus 2010, 7-8.

³⁴ WCC 2005 § 35.

³⁵ Hopp och förvandling hör ihop. Se TTL 2012 § 30.

³⁶ Se TTL 2012 § 8-10. Enligt luthersk bekännelse kan de heligas osynliga gemenskap i världen varken definieras eller separeras så som Jesus talar om att skilja fåren från getterna först vid tidens slut.

³⁷ TTL 2012 § 29.

2.3 Kontextuell mission

Guds mission är kontextuell. Kontextualitet innebär bundenhet till den omgivande miljön. Liksom Gud en gång föddes som människa i en viss historisk tid och på en bestämd ort är också Guds mission bunden till tid och rum. Så närmar sig Gud människan.

Kontextuell mission är kulturbunden. Den följer Jesus in i de mänskliga realiteter där det finns en längtan efter Räddaren och Befriaren. Detta leder till respekt för de trostolkningar som uppstår i olika kulturer. Kontextuell mission ger kraft att demontera de strukturer som förtrycker och förslavar människan.

Guds mission är alltid kontextuell mission. Den enda och gemensamma ekumeniska kyrkans trosbekännelse är en berättelse om Skaparen, Friköparen och Guds Ande som skapar nytt.³⁸ Med denna berättelse sammanlänkas också den enskilda kristnas hela liv och livets alla skeden, liksom också Kristi kyrkas liv. Allt i vårt eget liv sammanflätas med Guds berättelse i världen. Enligt luthersk tradition är Gud en Gud för människorna endast då Gud kommer till oss och är Gud just för oss. Utan Guds närvaro och mötet med Gud i tid och rum blir allt tal om Gud förvrängt och meningslöst.³⁹ Gud själv är inte långt ifrån en enda människa eller från hennes verklighet.

Också kyrkans mission är kontextuell. Med detta avses en mission som är bunden till tid och rum, till en viss historia, religion och kultur.⁴⁰ På detta sätt uttrycker kyrkans mission Guds mission i Kristus och visar på inkarnationen.⁴¹ I praktiken betyder detta både att trostolkningarna är kulturbundna och att den omgivande verkligheten förändras som en följd av den kärlek som Guds ord föder. Som delar av Kristi kropp representerar vi hans kyrka i olika uppgifter och kulturella kontexter. Vi förmår endast förstå det kristna budskapet genom vår egen kontext, människo- och världsbild. Vår gemensamma tro och mångfalden av tolkningssätt berikar oss. En av den kyrkliga missionens uppgifter är att känna igen, respektera och samarbeta med vishetstraditioner sprungna ur andra kulturer och de trostolkningar som de ger upphov till.⁴² Respekten för andra kulturer och för den kristendomstolkning som fötts ur dessa blir på så vis ömsesidigt synlig.

Att kyrkans mission är kontextuell innebär också att den följer Jesus till de mänskliga realiteter där man söker och längtar efter räddning och befrielse. Jesus mötte syndare och föraktade människor i deras värld. Med Jesus som förebild uppsöker också kyrkans mission ställen där man behöver en helare, räddare och befriare. Som Kristi kropp känner kyrkan världens nöd i sig själv. Kyrkans mission söker sig till de människor och människogrupper som behöver kärlek och solidaritet allra mest. Kyrkan och de kristna reflekterar den kärlek som de själva har fått ta emot och som flödar över till andra. Precis som Jesus var sänd för att "frambära ett glädjebud till de fattiga [...] att förkunna befrielse för de fångna och syn för de blinda, att ge de förtryckta frihet och förkunna ett nådens år från Herren" (Luk. 4:18-19) är även kyrkan kallad till denna uppgift. Precis som den heliga Anden är sänd som försvarare så försvarar även Kristi kyrka dem som behöver det. Därför strävar även kyrkans mission efter att förändra de samhälleliga och sociala strukturer som

³⁸ Se den Apostoliska trosbekännelsen, den Nicenska trosbekännelsen. Det bör noteras att även trosbekännelser är kontextbundna. Enligt Eeva Martikainen har bekännelsen förändrats från en normativ text- och historiebundenhet till en dynamisk och kontextmedveten bekännelse av tro. Se Martikainen 2002, 29-32, 177-182. Antti Raunio (2014) talar om bekännelsen som ett narrativ.

³⁹ WA 43, 240,22-28. "För de (ärens teologer) har ingen annan föreställning om Gud än filosofins alltså metafysikens uppfattning. Enligt den är Gud lösgjord från de skapade, såsom Aristoteles säger, en verklig, inom sig själv mediterade Gud. Men vad har denna Gud att göra med oss? Också den Onde känner Gud så och vet att han är sanningsenlig. Istället för hur teologin undervisar om Gud, känner vi en sådan Gud och tar emot en sådan Gud som inte kan stänga sig inne i sig själv, utan kommer ut till oss, för att vi ska konstatera att Gud är Gud för oss. (Översättarens egen översättning via finskan, Mannermaa 1995, 45.)

⁴⁰ Se LWF 2004, 36.

⁴¹ I Luthers teologi har inkarnationen en central roll i kärlekens rörelse mot syndaren. Kontextuella teologier talar ofta om den pågående inkarnationen, med hänvisning både till den historiska inkarnationen och till den kontextualisering den resulterat i.

⁴² TTL 2012 § 27; Missionens kontextualitet se LWF 2004.

trycker ner eller förvränger den avbild av Gud som finns präglad i varje människa.⁴³

2.4 Holistisk mission

Med holistisk avses ett synsätt som beaktar hela skapelsen. Såväl kroppsligheten, själsligheten som andligheten uppmärksammas. Den holistiska missionen ser människan som en helhet och som en del av skapelsen. Den skiljer inte mellan kärlekens gärningar och förkunnandet av det goda budskapet utan förenar dem med varandra.

Gud upprätthåller hela den skapade verkligheten, helheten där människan lever mitt i skapelsen och i mänsklig gemenskap. Holistisk mission innebär ett synsätt som tar hela skapelsen i beaktande.⁴⁴ I Kristus möter Guds mission de missförhållanden som ondskan har gett upphov till i världen. I Kristus försonade Gud det lidande och den smärta som fattigdom, sjukdom, död, krig och förtryck av naturen eller av andra människor har förorsakat både förtryckaren och den förtryckta. Holistisk mission är profetisk mission.⁴⁵ Den strävar efter omvändelse, helande och försoning såväl inför människor som inför Gud. Grunden för den holistiska missionen ligger i människans och hela skapelsens värde som skapade, i Kristi försoningsverk och den heliga Andens ledning. Den heliga Anden leder de kristna till försoning, rättvisa, fred och kärlek till alla människor.⁴⁶

Kyrkans mission har ända från början varit holistisk. Till missionen hör att berätta det goda budskapet, profetisk förkunnelse och kärlekens gärningar (diakoni).⁴⁷ Enligt lutherskt tänkande hör förkunnelse och kärlekens gärningar ihop.⁴⁸ Jesus själv undervisade, förkunnade, botade sjuka och gav mat åt hungriga. Han blev själv mat och dryck för vår hunger och vår törst. Genom hans kropp och blod får vi evigt liv (Joh. 6:53-59). Som Kristi kropp förkunnar även kyrkan Guds holistiska mission och blir själv bröd och dryck för en hungrande värld.

Olika kulturella världsbilder ger upphov till skilda sätt att se på kyrkans mission. En västerländsk, i grunden tudelad världsbild, närmar sig ofta utvecklingsfrågor utgående från den fysiska realiteten, utan att beakta människors religiösa verklighet. Å andra sidan ses kyrkans mission ibland som ett uteslutande andligt arbete som inte vidkänner skapelsens värde eller människors materiella och kroppsliga nöd. Holistisk mission innebär ett synsätt som tar hänsyn till skapelsen och det mänskliga livet i sin helhet och som inte skiljer den materiella och andliga verkligheten från varandra. Förutom med kyrkans tradition hänger den holistiska inställningen också samman med sådana kulturella tankesätt som präglas av en holistisk världsbild, med andra ord en djupare förståelse av livets helhet.

Den holistiska missionen beaktar människans behov och rättigheter. Den svarar inte på sitt eget behov av att hjälpa utan är ett interaktivt lyssnande till människor. På så sätt följer den Jesu exempel i mötet med människor.

⁴³ Se *Mission and Evangelism – An Ecumenical Affirmation* (WCC 1982).

⁴⁴ TTL 2012 § 4.

⁴⁵ Med profetisk avses i detta sammanhang inte karismatik utan kyrkans andliga och samhällseliga inflytande.

⁴⁶ LWF 2004, 32-35; TTL 2012 § 112.

⁴⁷ Se LWF 2004, 36-37.

⁴⁸ T.ex. "Älsken varandra inbördes! Det kommer icke att fattas människor att göra väl emot, ty världen är full av människor, som behöva andras hjälp. Detta är hela läran om tron och kärleken, en teologi, som är på en gång den kortaste och den längsta tänkbara. Den är den kortast tänkbara, om man ser till orden och satserna, men ser man till tillämpningen och innehållet, är den vidare, längre, djupare och högre än hela världen." (Luther 1982, 425.)

2.5 Kyrkans mission och skapelsen

Gud är närvarande i sin skapelse, som reflekterar Skaparens helighet. Guds frälsande verksamhet riktar sig även mot skapelsen. Också skapelsen deltar i Guds mission i världen. Människan bär ansvar för att skydda skapelsen.

Gud är själv närvarande i allt det skapade. Hela skapelsen uttrycker Guds generösa natur och verk. Eftersom skapelsen är en plats för den heliga Gudens närvaro kan vi säga att även skapelsen är helig och reflekterar sin skapares helighet. Därför bör människan visa respekt för det skapade och ta emot det som en gåva från Gud. Allt som är skapat, där Gud är närvarande, är samtidigt en gåva i vilken Gud ger sig själv. Inget som är skapat finns till bara för sin egen skull utan för att främja de övriga skapades liv och välmåga. Skapelsen bildar därför ett slags ”den utgivande kärlekens ordning”, där allt det skapade finns till för andra. Utgångspunkten är tanken om att Gud använder den skapade verkligheten då Gud verkar enligt sin egen natur som givare av det goda.⁴⁹

Den skapade verkligheten är således också ett verktyg för Guds mission. Naturen kallar människor till frid och stillhet samt till harmoni i livets helhet. Naturen talar om Gud, Skaparen och hela skapelsens friköpare. En holistisk förståelse av Guds mission placerar inte bara människan i missionens centrum. Den ser människan som en del av skapelsen och som delaktig i Guds mission tillsammans med den övriga skapade verkligheten.⁵⁰

Kyrkans holistiska mission förstår att Guds frälsande verksamhet även riktar sig mot hela skapelsen (Mark. 16:15). Enligt Bibeln suckar skapelsen samfällt och väntar på sin befrielse (Rom. 8:19-20). Skapelsens suckande kan ses såväl i de katastrofer som naturen själv ger upphov till som i den globala uppvärmningen och andra ekologiska problem som människan orsakar. Den minskande tillgången till rent vatten i världen är ett alarmerande problem för allt levande. Skapelsen suckar under katastrofer orsakade av föroreningar och klimatförändringar.

Guds rikes frambrutande kallar kyrkan till arbete för att skydda och bevara miljön. Kyrkans mission tar inte bara skapelsen i beaktande utan främjar dess välbefinnande och kallar människor till att vårda och värna om miljön och det Guds liv som kan ses i naturen (1 Mos. 2:15). På detta sätt deltar kyrkans mission i livets upprätthållande och fortsättning.

2.6 Kyrkans mission och människovärdet

Människans värde är omätbart. Gud skapade människan till sin avbild. Varje människa och varje människogrupp reflekterar Gud. Därför är inte en enda människa mer värd än någon annan och ingen människogrupp viktigare än någon annan.

Gud blev människa för att varje människa skulle ha liv i överflöd. Kyrkans mission förklarar principen om ett fullödigt människoliv för alla människor.

Förutom att vara kontextuell och holistisk handlar Guds mission även om att se människans värde som Guds avbild. ”Gud sade: ’Vi skall göra människor som är vår avbild, lika oss.’ [...] Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne. Som man och kvinna skapade han dem.” (1 Mos. 1:26-27). Vid skapelsen gjordes människan, mannen och kvinnan, till Skaparens avbild. Enligt Johannes evangelium blev samma Ord som födde människan vid skapelsen, till ”människa och bodde bland oss”. (Joh. 1:1-3, 14) Genom Kristus är människan såsom Guds avbild hel och fullkomlig. Genom Kristi försoningsverk har människan förnyats till att leva ett överflödande, fullt och ansvarsfullt liv tillsammans med Gud, skapelsen och andra människor. Gud har kallat människorna som personer, som varandra kompletterande Guds avbilder, till att leva ett människovärdigt liv.

⁴⁹ Kyrkostyrelsen 2008, 35-36.

⁵⁰ TTL 2012 § 22.

I kyrkans mission är människovärdet oersättligt. Det gäller för varje människa och för varje människogrupp. Människans värde och värdighet hänger ofta samman med kulturella värden. Ändå är kyrkorna tvungna att igen och igen utvärdera i synnerhet sina kulturella och religiösa normer och deras förhållande till människors sociala verklighet. Kyrkans uppfattning om människans värde lyfter såväl ekonomiska och sociala snedvridningar som skadliga kulturella traditioner in i kärnan av den kristna diskussionen. Skadliga attityder och praxis som kränker människan finns i alla kulturella och religiösa kontexter. Den ojämlika behandlingen av kvinnor samt förtryck och rasism riktad mot marginaliserade människogrupper får ofta sin kraft av religiösa, ja till och med kristna kretsar. Att skatta ekonomiska värden högre än människans värde kränker människovärdet. På samma sätt kränks människovärdet av brist på mat till följd av fattigdom, förnekande av barns, ungas, äldres och sjukas mänskliga rättigheter samt diskriminering av personer med funktionsnedsättning. Redan i Gamla testamentet talas om skyldigheten att ta hand om de fattiga och diskriminerade: "Ty Herren, er Gud, är gudarnas Gud och herrarnas Herre, den store Gud och fruktansvärde hjälte som aldrig är partisk och inte kan mutas, som ger den faderlöse och änkan deras rätt och som älskar invandraren och ger honom mat och kläder. Även ni skall visa invandraren kärlek, ty ni har själva varit invandrare i Egypten." (5 Mos. 10:17-19). Eftersom människan är värdefull i sin helhet, bör även människans sexualitet skyddas från exploatering. Människans värde kan inte räknas i pengar och inte heller bedömas genom destruktiva religiösa attityder som kan ta sig uttryck i en allmänt negativ inställning till kroppslighet eller till sin egen eller andras sexualitet. Varje människa är i sin helhet en återspeglning av Gud. Gud blev människa för att varje människa ska ha liv i överflöd (Joh. 10:10).⁵¹

Kyrkans mission förverkligar principen om ett fullödigt människoliv genom att ta sig an såväl andliga och sociala som kroppsliga behov. Det kristna budskapet river ner sådana skiljemurar mellan människor eller människogrupper som skapar orättvisa värdeindelningar mellan grupperna. Detta grundar sig på Jesu fulla mänsklighet och hans gudomlighet.

2.7 Mission från marginalerna

Den från marginalerna framväxande missionen är en främmande tanke för människan. Gud kom inte till världen i sitt majestät, utan Guds mission är den korsfäste och uppståndne Kristus mission. På samma sätt växer kyrkans mission fram i livets utkanter och skapar nytt.

Mission från marginalerna är de sargades tal om Gud. Det är mission som föds ur de förtrycktas, diskriminerades, fattigas, lidandes och fångnas befrielse. Marginalernas mission är enskilda individers och människogrupper mission och kyrkans liv. Mission från marginalerna föder nytt i kyrkan. Genom förnyelsen blir kyrkan närvarande i den lidande människans liv.

Mission från marginalerna inbjuder till både inre andligt helande och yttre förändring. Den utfordrar till en medvetenhet som tydligt ser diskriminerande maktstrukturer. De kristna är kallade att montera ned de tankemönster och strukturer som isolerar och hindrar människor från att leva ett människovärdigt liv. Mission från marginalerna kallar alla till ett måttfullt och rättvist liv.

Den kristna tron föddes ur den dödsdömdes kors, ur den sargade Gudens hjärta och ur det nya livets fröjd. Mänskligt sett uppkom kristendomen i livets utkanter: ur fattigdom, flyktingskap, arrestering och döden på korset. Gud närmar sig också människan via hennes livs utkanter: i hennes sårbarhet, i hennes avsaknad av liv och i hennes behov av en räddare och befriare. Våra svagheter och sår förenar oss med Kristi sår och uppståndelse och med hans nyskapande Ande. Guds mission ger liv mitt i död och synd, glädje istället för bedrövelse och befrielse istället för bojor. Den ger hopp i hopplösheten och fred mitt i en orolig värld.

Också inom samhällen berör Guds mission särskilt de människogrupper som diskrimineras och har blivit illa tilltygade. Den söker sig till dem som bär följderna av samhällets synd till exempel i form av orättvis fördelning av resurser eller förakt på basen av etnisk bakgrund, sjukdom eller annan olikhet. I Jesu förkunelse om de fattiga, för vilka det är enklare att nå himmelriket än för de rika, i liknelserna om kamelen och nålsögat och om den rike mannen och Lasarus samt i exemplen om änkans skärv eller kvinnan vid brunnen

⁵¹ TTL 2012 § 43-49.

i Sykar, är det fråga om just denna typ av mission. Då Jesus talade om Guds rikes tillkommande lyfte han fram de diskriminerade: "Gå genast ut på gator och gränder i staden och hämta hit alla fattiga och krympingar och blinda och lytta." (Luk. 14:21). Jesus talar om Guds kärlek som är obegriplig för vårt förnuft när han säger att de sista ska bli de första eller att de synligt syndiga är närmare himmelriket än fariséerna och de skriftlärdade: den som får mycket förlåtet älskar mycket.

Hela Jesu bergspredikan är ett tal om Guds förtäckta sätt att se sin skapade värld genom motsatser. Den Gud som skapade hela universum ur intet söker sig fortfarande till platser där man längtar efter Skaparen, dit där tomhet och icke-existens råder. Guds kärlek i Kristus riktar sig dit det finns lidande, smärta och uselhet. "Ty Gud frälser inga andra än syndare, undervisar inga andra än dårar och dem som inget förstår, gör inga andra rika utom de fattiga; ger inga andra liv än de döda. Dock inte dem, som inbillar sig vara sådana, eller håller sig själv som sådana, utan bara dem som verkligen är sådan och bekänner sig vara sådana."⁵²

Guds mission leder alltid "ända till jordens yttersta gräns" (Apg. 1:8), så som Jesus uttrycker det. Den tilltalar såväl människans inre mörker som den värld nära och fjärran som längtar efter befrielse. Guds mission upprättar de svaga och inbjuder dem till Guds rike, där de som Kristi kyrka och inspirerade av den heliga Anden predikar frihet för de fångna och syn för de blinda. Jakobsbrevet påminner oss: "Har inte Gud utvalt dem som är fattiga i världens ögon och skänkt dem trons skatter och arvsrätt till det rike han har lovat dem som älskar honom?" (Jak. 2:5).

Den från marginalerna framväxande missionen innebär såväl inre andligt liv som yttre medvetenhet och förmåga att se följderna av destruktiv maktutövning och synd. Världen är fortfarande uppdelad i dem som har de yttre förutsättningarna för ett gott liv och dem som saknar dessa förutsättningar. Målet för kyrkans mission är inte att flytta dem som finns i utkanterna in i centrum av maktutövningen utan att bryta ner skiljemurar och ändra de tankemönster och strukturer som upprätthåller dem. Kyrkans världsråds dokument "Tillsammans för livet" nämner följande strukturer: paternalism, patriarkalism, rasism, kastsystem samt diskriminering av ursprungsbefolkningar, sjuka och personer med funktionshinder. På samma sätt lyfter dokumentet också fram den globala ekonomins orättvisa fördelning av resurserna.⁵³ Dokumentet uppmanar snarare till en nedmontering av de förvrängda strukturerna och till en upprättelse av dem som lever i marginalerna än till att enskilda individer får del av det västerländska välståndet utan att någon strukturförändring sker. Korsets budskap ger kraft och framtidshopp åt dem som lever i marginalerna. Det kallar dem som finns i centrum att göra bättring från själviskhetens synd som leder till diskriminering och till tankemodeller och strukturer som kränker människovärdet och skapelsen.⁵⁴ Så bryter Guds rike fram, ett rike där frihet, rättvisa och kärlek råder.

Missionsarbetet har under historiens gång ofta gått i riktning från maktkoncentrationer och mot underkuvade länder. Den kolonialistiska ideologin strävade efter att lösgöra människor från deras egen kultur och införa europeiskt tänkande. Till en paternalistisk föreställning om mångfald hör övertygelsen om den egna kulturens och religionens överlägsenhet och en strävan att exportera den egna civilisationen överallt. För den paternalistiska uppfattningen är det mer karakteristiskt att tycka synd om de nödlidande än att möta dem som jämlikar med respekt och kärlek. Men vi måste också se på historien med andra ögon: i kyrkans arbete har det alltid ingått en stark betoning av språkkunskaper och förståelse för kulturer. Samtidigt bör man vara medveten om att paternalism förekommer i alla kulturer.

Överallt i världen förtrycker maktkoncentrationer fortsättningsvis minoriteter och strävar efter att dra nytta av de människogrupper de härskar över. Också i kyrkliga och religiösa kretsar förekommer utnyttjande av andra människor i strävan efter pengar eller andlig makt. Den kyrkans mission som växer fram ur marginalerna kännetecknas av dess inre andliga liv i Gud. Detta inre liv gör det lättare att känna igen orätta maktsträvanden som skapar beroende istället för att leda till upprättelse, rättvisa och fred.⁵⁵ Därför är den

⁵² WA 56, 427, 1-6. Översättarens egen översättning av citatet.

⁵³ TTL 2012 § 29-54.

⁵⁴ TTL 2012 § 32-33, 46, 49. TTL utmanar de mäktiga att avsäga sig sina privilegier.

⁵⁵ Se TTL 2012 § 38-42.

mission som växer ur utkanterna profetisk till sin natur.

Ett lutherskt kontextuellt sätt att tala om Gud som "Gud för oss" kommer med en annorlunda utgångspunkt för kyrkans mission än tanken om "Gud för er", som lätt leder till gränser och värdeskillnader mellan oss och er. Tanken om "Gud för oss" koncentrerar sig på att öppna och bredda ordet oss och överbrygga ekonomiska, sociala, kulturella, religiösa och organisatoriska skiljelinjer. I nutida mission berör detta en blandad grupp av samarbetspartner som berikas av varandras synsätt och trostolkningar. De marginaliserades röst förändrar och förnyar kyrkans mission. Då olika människogrupper hämtar med sig sitt eget tänkande till kyrkans gemensamma bord leder det till en sådan teologisk rikedom som gagnar såväl utåt sett välmående som fattiga kyrkor.

Missionen från marginalerna utmanar varje kristen och alla kyrkor att bryta ner skiljemurar och bidra till en växelverkande mission. Denna mission söker Gud bland de fattiga och utstötta. Gud finns där föremålet för Guds kärlek finns, nämligen i mänsklighet, svaghet och ofullkomlighet. Gud kom själv till universums utkanter för att befria alla dem som tror på Gud.

2.8 Kyrkans mission och religionsteologi

Kristi död på korset och hans uppståndelse uppenbarar allra klarast Guds gränslösa kärlek till alla människor.

Kyrkan och de kristna ser och identifierar människor med en annorlunda tro som systrar och bröder och tar tacksamt emot det goda som den andra människan och hennes religion representerar.

Till den kontextuella missionens kännetecken hör också att den tar i beaktande olika vishetstraditioner och religioner. Den bibliska frälsningshistorien uppkom inte i ett tomrum. Redan den Guds frälsningshistoria som skildras i Gamla testamentets texter ägde rum mitt i ett möte mellan olika religioner. Gamla testamentets författare var tvungna att ta ställning till andra religioner.

Nya testamentets ord om att Jesus är "vägen, sanningen och livet" har utmanat kyrkan ända sedan dess födelse. Hur förhåller sig den sanning om Jesus som kyrkan tror och förkunnar till andra religioners och övertygelsers sanningsuppfattningar?⁵⁶ I synnerhet kyrkans språk- och kulturöverskridande mission har stött på denna utmaning ända sedan början. Då Finland blir allt mera mångreligiöst kommer också kyrkan i Finland allt oftare att ställas inför dessa frågor.

Inom lutherdomen är man van att tala om Guds så kallade dubbla uppenbarelse: den allmänna uppenbarelsen och den särskilda uppenbarelsen. Den allmänna uppenbarelsen är Guds tilltal: "Gud är inte bara en avlägsen första orsak eller en opersonlig kraft. Han är verksam i skapelsen och i historien och möter oss på ett personligt sätt."⁵⁷ Vidare lär den lutherska tron att människan av naturen har kunskap om Gud och Guds lag. Denna kunskap om Gud yttrar sig också som medvetenhet om morallagen, vilket i de flesta religioner syns i form av anvisningar som påminner om den gyllene regeln.⁵⁸ En rätt och fullkomlig kännedom om Gud kan ändå inte finnas utan evangeliet och Kristus. Guds allmänna uppenbarelse leder inte ensam människan till rätt mål – en sann kunskap om Gud. Den lämnar människan att själv försöka nå fram till Gud, men för inte ända fram.

I mötet med andra religioner måste man därför fråga vilket förhållandet är mellan den så kallade allmänna uppenbarelsen och den särskilda uppenbarelsen i Kristus? Ett svar som erbjuds speciellt av den katolska teologin är att "nåden inte upphäver naturen", alltså att den uppenbarelse som skedde i Kristus bygger på

⁵⁶ I samband med denna fråga hänvisar man ofta till Apg. 4:12: "Hos ingen annan finns frälsningen, och ingenstans bland människor under himlen finns något annat namn som kan rädda oss."

⁵⁷ Finlands evangelisk-lutherska kyrkas katekes.

⁵⁸ Ett klassiskt argument för Guds närvaro och inflytande i de olika religionerna återfinns i Paulus tal inför Areopagen: "Gud är ju inte långt borta från någon enda av oss. Ty i honom är det vi lever, rör oss och är till." Apg. 17:27-28.

den allmänna uppenbarelsens grund. Både den allmänna uppenbarelsen och den särskilda uppenbarelsen är en och samma Guds verk. Allt skapat är inriktat på samma mål, Gud. Även detta tänkande håller fast vid att för en verklig och för frälsningen tillräcklig kunskap om Gud krävs en särskild Kristus-uppenbarelse, alltså en förkunnelse och ett mottagande av evangelium. Evangeliet renar och fullkomnar den godhet och sanning som finns i den allmänna uppenbarelsen.⁵⁹

Är det i ljuset av den lutherska teologin möjligt att erkänna att Gud har använt andra religioner för att uppenbara sin vilja och förmedla frälsning? Och vilken ställning har de andra religionerna efter att evangelium har förkunnats och hörts? Stänger Kristus-uppenbarelsen och evangeliet dörren för andra frälsningsvägar, renar de det goda som redan finns i dessa eller ser kyrkan att det finns frälsning i andra religioner även efter ankomsten av den kristna uppenbarelsen?⁶⁰

Luthersk tradition och lära förbjuder inte att man ser och erkänner det Guds goda arbete som kan iakttas i andra religioner. Vi tror att allt gott utgår från Gud. Vi håller fast vid Kristi unikhet och att den uppenbarelse som skedde genom Kristi korsdöd och uppståndelse allra klarast uppenbarar Guds gränslösa kärlek till alla människor.⁶¹ Alla människor har rätt att ta emot evangeliet. Att förkunna detta fredens och försoningens evangelium i ord och handling är kyrkans uppdrag, kyrkans mission, som kyrkan bör förverkliga i ödmjukhet.

I denna mission ser och igenkänner kyrkan och de kristna också i de människor som tror annorlunda en bror och en syster och tar tacksamt emot det goda som den andra människan och hennes religion representerar. Således är mötet mellan religioner i första hand ett möte med personer som tror annorlunda, en dialog i vardagen. Andra nivåer av dialog förekommer då representanter för olika religioner samarbetar för att främja det gemensamma goda (t.ex. via samhällseliga utvecklingsprojekt),⁶² i lärosamtal om religionernas gemensamma och särskiljande drag eller i samtal om det andliga livet och de religiösa erfarenheterna (spiritualiteten) inom olika religioner. Ur kyrkans perspektiv är kärnan i mötet och dialogen med andra religioner Kristus och hans evangelium, som kallar också kyrkan till ständig förnyelse och till en allt fullare förståelse och realisering av evangeliet. Kyrkan bör ha en aktiv roll i dialogen mellan religioner. När kyrkan agerar på detta sätt främjar det ömsesidig förståelse och fredlig samexistens mellan religionerna.

Att bli bekant med en människa med en annan tro och med hennes religion hjälper kyrkan och de kristna att förstå en annan människas tro och övertygelse. Det hjälper också den kristne att förstå sin egen religion bättre och att rota sig allt djupare i den. Därför är ett respektfullt och uppskattande förhållningssätt mot andra religioner och representanter för dem något som hör till kyrkans väsen och det enda möjliga sättet för kyrkan att vara och leva.

⁵⁹ Denna s.k. *preparatio evangelii*-tanke har kritiserats för att den ser andra religioner som något av språngbräddor till kristendomen och att människor med annan tro därmed ses som mindre värda än de kristna.

⁶⁰ Olika religionsteologiska modeller delas oftast in i tre eller fyra modeller beroende på hur de förhåller sig till andra religioner. En grov och förenklande indelning är följande: Exklusivismen hävdar att frälsning endast finns i den egna religionen. Enligt inklusivismen kompletterar den egna trons sanning det goda och sanna i andra religioner. Pluralismen ser att alla religioner har någon gemensam grund (t.ex. förståelsen av helighet) och att alla religioner i slutändan leder till samma mål ("det finns många vägar upp till bergstoppen"). Den fjärde modellen, som kan kallas postpluralism, strävar efter att erkänna varje religions särdrag utan att försöka harmonisera de reella skillnaderna.

⁶¹ "Ty han är vår fred, han har med sitt liv på jorden gjort de två lägren till ett och rivit skiljemuren, fiendskapen. Han har upphävt lagen med dess bud och stadgar för att i sin person skapa en enda människa av de två, en ny människa, och så stifta fred. I en enda kropp försonade han de båda med Gud genom korset, då han i sin person dödade fiendskapen. Han har kommit med budskap om fred för er som var långt borta och fred för dem som var nära." Ef. 2:14-17. I modern religionsteologi förekommer också tanken att det är möjligt att möta Kristus utanför kristendomen. Detta innebär att även om kyrkan förbinder sig till Kristus-uppenbarelsen så kan Guds frälsande verksamhet sträcka sig bortom kyrkan.

⁶² S.k. *diapaxis*.

2.9 Kyrkans mission, försoning och fred

Kyrkans mission kallar till fred och försoning med alla skapade. Fred är skapelsens vila och livets gemenskap med Skaparen. Fred är mer än avsaknad av krig. Fred är också helhet, gemensamt välmående, fungerande växelverkan och vila. Jesus lovade lärjungarna sin frid. Genom Jesu kors stiftade Gud fred med hela skapelsen. Den heliga Anden skapar försoning och fred och utrustar de kristna till arbete för fred och försoning.

Kyrkans mission kallar till försoning och fred med alla skapade. Fred är skapelsens vila och livsgemenskap med Skaparen. Fred beskriver gemenskap och relationer i vilka det är rofyllt att leva. Fred är mer än avsaknad av krig. Fred är gemensamt välmående, fungerande växelverkan och vila. Fred är också ett kreativt rum, där människan får vara sig själv. I Jesu undervisning har freden en viktig plats. I sitt avskedstal lovade han sin frid åt lärjungarna (Joh. 14:27). Genom Kristi kors stiftade Gud fred med mänskligheten. Freden helar och skapar gemenskap mellan människor och människogrupper.

Kyrkan är både mottagare och förmedlare av fred. Kyrkans mission är ett arbete för fred och försoning. I detta uppdrag verkar kyrkan även mitt i krig, våld och strider. Fredsarbete och bön för fred är kyrkans fortgående uppdrag.

För att åstadkomma fred och försoning behöver kyrkan bryta ner de negativa tankemönster som råder mellan olika parter, övervinna fientlighet och avvärja krigshot. Negativa tankemönster och myter om annorlundaskap har i århundraden lett till hat, stigmatisering, klass- och kastskillnader mellan människor. Med myter om annorlundaskap avses sådana föreställningar om andra människogrupper som används för att berättiga förvrängda maktstrukturer, ojämlikhet och fiendskap. Myterna påverkar både dem som upprätthåller dem och dem man talar om. Tankarna föder handlingar, hatet föder konflikter och krig.

Försoning förutsätter att man ger och tar emot förlåtelse. Därför är vägen till försoning mellan olika människogrupper och individer ofta svår och tung. Bearbetningen av traumatiska händelser i ett samhälle räcker ofta flera generationer och avskaffandet av grovt förtryck kan kräva avståndstagande på båda sidorna. Fredens budskap skapar trygghet, mildrar hat och ger hopp för morgondagen.

Försoningens väg leder också till medling mellan olika etniska grupper. Som en följd av bristande jämlikhet och betoningen av annorlundaskap blir många grupper som lever i marginalerna allt mera marginaliserade. Kyrkans mission uppmärksammar särskilt den ställning och identitet som de utsatta människogrupperna har. Även i umgänget mellan religioner bidrar negativa uppfattningar om ett annat religiöst samfund till önskan att hålla fast vid skiljelinjer. Kyrkans mission strävar efter fred mellan religionerna och bedriver fredsarbete mellan olika religioner samt tillsammans med olika religiösa grupper. På detta sätt förkunnar kyrkan Kristi fred och kärleksfulla närvaro i världen.

Postkolonialt tänkande fokuserar på att avveckla negativa västerländska myter om annorlundaskap och det psykiska, andliga och fysiska våld som dessa myter förorsakat människor i de tidigare kolonierna. Kyrkans mission uppmanar till ett avskaffande av dessa tankemönster och ett synliggörande av ojämlikheten. En försoningens väg mellan historien och dagens samarbete är nödvändig för att kyrkorna ska bli helade från det förflutnas sår och kunna ingå i ett äkta partnerskap.

I kyrkans mission har fred och försoning sin grund i Kristi förlåtelse och den heliga Andens helande beröring. Om kyrkans mission inte växer fram ur vandringen på denna försoningens kärleksfulla väg, behöver den själv läkande, helande och förlåtelse för att kunna delta i Guds mission i världen. På detta sätt leder Guds mission sin kyrka på fredens och försoningens väg, förbereder och utrustar de kristna på deras gemensamma resa mot den helige Guden, fullkomligt liv och evig fred.

3. Finska Missionssällskapet som kyrklig aktör och samhällelig påverkare

3.1 Finska Missionssällskapet som ekumenisk och kyrklig aktör

Guds mission använder kyrkan för sitt arbete i världen. Finska Missionssällskapet verkar i denna kyrka såväl i Finland som överallt i världen. Alla församlingar inom evangelisk-lutherska kyrkan i Finland är samskapsmedlemmar i Finska Missionssällskapet och deltar genom årsmötet i sällskapets beslutsfattande. Så gott som alla församlingar har avtalsbundet samarbete med sällskapet. Finska Missionssällskapet förverkligar församlingarnas missionsuppdrag i sina verksamhetsländer.

Finska Missionssällskapet är en av kyrkans missionsorganisationer som har undertecknat ett grundavtal om missionsarbete med evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Finska Missionssällskapet är, liksom de övriga organisationerna som har undertecknat avtalet, ”skyldig att i sin verksamhet följa Finlands evangelisk-lutherska kyrkas bekännelse och beslut och att verkställa kyrkans missionsstrategi och dess verksamhetsprinciper”.⁶³ Avtalet förpliktar Finska Missionssällskapet och de övriga missionsorganisationerna att verka tillsammans i Guds mission med respekt för varandra. Finska Missionssällskapet representerar en vid andlighet. De andliga rörelsernas olikhet tjänar Guds mission. Grundavtalet förutsätter att Finska Missionssällskapet rapporterar eventuella förändringar i sina relationer med internationella aktörer inom mission och ekumenik till Kyrkans missionscentral.

Finska Missionssällskapet deltar aktivt i den ekumeniska rörelsens arbete, särskilt tillsammans med och sida vid sida med Lutherska världsförbundet och Kyrkornas världsråd. Finska Missionssällskapet har sedan år 2013 haft status som en på mission och utvecklingssamarbete specialiserad organisation inom Kyrkornas världsråd.⁶⁴ Finska Missionssällskapet är medlem av Finska Missionsrådet och partnerorganisation till Ekumeniska Rådet i Finland. Med Lutherska världsförbundet har Finska Missionssällskapet ett samarbetsavtal. I kontakten till Kyrkornas världsråd verkar Finska Missionssällskapet i enlighet med sin linje, följer med det ekumeniska missionstänkandet och dess förändringar samt deltar i Kyrkornas världsråds verksamhet. Finska Missionssällskapet deltar också aktivt i kyrkornas internationella nätverk för humanitär utvecklingssamarbete, ACT-alliansens verksamhet.

På internationellt plan samarbetar Finska Missionssällskapet oftast med lokala lutherska kyrkor, men i allt högre grad även med andra kyrkor på ekumenisk grund. Samarbetet med partnererna styrs av ett ömsesidigt undertecknat samarbetsavtal, där också de teologiska principerna för samarbetet definieras.

3.2 Finska Missionssällskapet och det kristna vittnesbördet

Till kyrkans väsen hör enhet, delandet av det goda budskapet och diakoni. Delandet av det goda budskapet, alltså det kristna vittnesbördet, är också Finska Missionssällskapets uppgift. Finska Missionssällskapets syfte är enligt stadgarna att ”som en internationell aktör inom den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland delta i den treenige Gudens mission i världen genom att förkunna evangelium bland dem som inte är kristna...”. I stadgarna konstateras det också att ”Föreningen tjänar i missionsarbetet vår kyrka, dess församlingar och utländska kyrkor som en del av Kristi världsvida kyrka”. Uppgiften är således att både nå de människor som står utanför kyrkan och att förstärka redan existerande församlingar och kyrkor.⁶⁵

Finska Missionssällskapets syn på det kristna vittnesbördet bottenar i Jesu liv och hans undervisning om Guds rike. Guds rikets tecken är glädje, fred och rättvisa.⁶⁶ Finska Missionssällskapet har satt som mål att

⁶³ Se *Perussopimus lähetystyön järjestämisestä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen Lähetysseuran välillä*. 14.06.2013; Kyrkostyrelsen 2013, 2.

⁶⁴ S.k. specialized ministry.

⁶⁵ SLS 2011 § 2.

⁶⁶ Rom. 14:17.

stärka sitt arbete i de områden där mindre än 10 procent av befolkningen är kristen. Genom detta mål vill sällskapet tillsammans med sina samarbetspartner modigt överskrida geografiska, kulturella och sociala gränser för att vittna om Guds kärlek i ord och handling. Att dela det goda budskapet ger hopp och upprättar marginaliserade grupper, de lyfts fram och får möjlighet att fungera som fullvärdiga medlemmar i kyrka och samhälle. Arbetet bland marginaliserade grupper utför Finska Missionssällskapet i samarbete med partnerkyrkorna.

Mötet utgör kärnan i all gränsöverskridande verksamhet. Utan att mötas kan kyrkor eller människor inte växa.⁶⁷ I det goda mötet är respekten för den andre och accepterandet av olikheten ömsesidig. Det kristna vittnesbördet är ett möte där man delar tro och sin gemensamma mänsklighet.⁶⁸ I tron är Gud närvarande och möter de människor som Gud har skapat och friköpt. Att mötas innebär både att möta en annan människa och att bli medveten om olika verkligheter. I ett gott möte vidkänns och försvaras människans unika värde.⁶⁹ Då missionärer sänts ut har det alltid handlat om en sändning till vardagligt arbete och möte med människor. Fortsättningsvis utbildar och sänder Finska Missionssällskapet medarbetare till att dela det goda budskapet i en anda av kärlek och samhörighet.

Finska Missionssällskapet stöder sina samarbetspartners kunnande och självständighet för att stärka kontinuiteten och beständigheten i arbetet. En förstärkning av kyrkorna innebär också stöd till teologisk utbildning och stipendiatverksamhet. Via den teologiska utbildningen främjar Finska Missionssällskapet såväl en kontextuell teologi som teologisk diskussion och kunnighet som går över kontextuella gränser. Finska Missionssällskapet stöder dialog för att främja gemenskap och samarbete.⁷⁰

Tillsammans med sina partnerkyrkor dryftar Finska Missionssällskapet det holistiska arbetets mål samt sociala och etiska principer. Sällskapet strävar efter att stärka sina samarbetspartner också genom stöd till församlingsarbete. Såväl barns som vuxnas kristna fostran, den diakonala fostran samt arbetet bland kvinnor ingår i samarbetet.

Bibelöversättningsarbete och utgivning av kristen litteratur stärker det egna språkets ställning och i förlängningen även identiteten och kulturen. Ökad användning av det egna modersmålet stöder den kontextuella förståelsen av tron såväl i församlingsgemenskapen som hos den enskilda individen.

3.3 Finska Missionssällskapet som förverkligare och förnyare av diakonin

Delandet av det goda budskapet, gudstjänstlivet och diakonin⁷¹ bildar en treenighet som uttrycker Kristi kyrkas sanna gemenskap. Finska Missionssällskapet holistiska mission vilar på dessa tre dimensioner som definierar kyrkans liv.

Beskrivningen av Finska Missionssällskapets arbete reflekterar inte bara det holistiska missionstänkandet utan också den lutherska diakonins principer.⁷² Alla de dimensioner som uttrycker kyrkans liv rymmer in under det övergripande begreppet mission. Projektbaserat utvecklingssamarbete är en del av diakonin, även då finansieringen kommer från statliga eller internationella källor och då en sekulär aktör står för projektets genomförande. Som en förverkligare av kyrkans mission sammanlänkar Finska Missionssällskapet

⁶⁷ I Riktlinjer för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland fram till år 2020 talar man om den missionerande kyrkan som en mötande kyrka. "I kontakten med kyrkan möter människan både Gud och sin nästa och också sin egen verklighet." Kyrkostyrelsen 2014, 4.

⁶⁸ WCC 2011, 3.

⁶⁹ WCC 2013b, 3.

⁷⁰ I Kyrkornas världsråds uttalande (WCC 2013b, 1-3) om kyrkans enhet konstateras att de gamla frågorna fortsättningsvis delar kyrkan. Nya frågor utmanar och skapar nya skiljelinjer såväl inom kyrkorna som mellan dem. Kyrkan är ändå kallad till enhet.

⁷¹ Kerygma, leitourgia, diakonia.

⁷² LWF 2009.

icke-kyrkliga aktörers arbete med en vidare sfär av tro, hopp och kärlek: en sfär som kyrkan som gemenskap varje dag gör verklig genom ordet och sakramenten, förkunnelse och kärlekens gärningar. Diakonin är i sig inklusiv. Oberoende av etnisk bakgrund, språk, hudfärg, religion, kön, ålder, hälsotillstånd eller andra yttre faktorer har alla människor lika stor rätt att delta i kyrkans diakoni, inte bara som mottagare utan även som förverkligare av tjänsteuppgiften. Till diakonins grunddrag hör också att inte ställa villkor för hjälpen. Diakonin vill göra delaktig och strävar till att upprätta människan. Diakonin delar inte ut bröd från dem som har till dem som inte har. Den erkänner att vi alla är behövande. Därför samlas vi kring ett gemensamt bord och bryter samma bröd till föda för alla, men först till den som saknar mest.

Finska Missionssällskapets diakonala tänkande är rättsbaserat. Oberoende av finansieringsätt strävar sällskapet efter att påverka de faktorer som marginaliserar individer och människogrupper samt orsakar fysiskt och psykiskt lidande. I varje tid och i varje situation lyfter den profetiska diakonin klart fram Guds vilja på nytt och på nytt. I enlighet med principerna för holistisk mission omfattar den profetiska diakonin hela skapelsen. I sin profetiska uppgift påminner diakonin om skapelsens helighet och människans okränkbara värde. Den avslöjar de våldsstrukturer som hotar godheten och skönheten i Guds skapelseverk.

Den profetiska dimensionen av diakonin innebär en övergång från ett traditionellt karitativt tänkande till ett aktivt förändrande av världen. Som ett av kyrkans sätt att uttrycka sig skapar diakonin med nödvändighet nytt. Genom att ingripa i människans själviskhet och de orättvisa strukturer som själviskheten leder till för diakonin frälsningens universella under in i tid och rum. Just i den profetiska tjänsten möter världen den räddande Gudens ansikte.

I katastrofsituationer räddar diakonin människoliv och lindrar lidande med den humanitära hjälpens verktyg. Finska Missionssällskapet har förbundit sig till internationellt godkända humanitära principer och till de normer och standarder som styr arbetet. Till dessa hör till exempel internationella Röda Korsets och de icke-statliga hjälporganisationernas gemensamma Code of Conduct och Sphere-standarder.⁷³

Finska Missionssällskapets diakonala verksamhetsformer – stödet till kyrkornas diakoniarbete, utvecklings-samarbete, profetisk diakoni och katastrofarbete – är nära sammanlänkade med varandra. Detta gör det möjligt att förverkliga principen om kontinuitet med foglösa övergångar från vardagsdiakoni och utvecklings-samarbete till skötandet av katastrofsituationer och vice versa.

3.4 Finska Missionssällskapet som samhällelig påverkare

Det holistiska budskapet om räddning handlar inte bara om människans eviga väl och ve, utan även om hennes materiella verklighet. Därför bör kyrkan också vara en samhällelig påverkare. Finska Missionssällskapets samhälleliga verksamhet bygger på föreställningen om kyrkans profetiska uppdrag. Den profetiska kyrkan förkunnar Guds kärlek och Guds goda vilja för hela världen. Guds vilja är rättvisa i världen och människans befrielse från förtryckande system. Detta är enligt Gud äkta gudstjänst: "Nej, detta är den fasta jag vill se: att du lossar orättfärdiga bojar, sliter sönder okets rep, befriar de förtryckta, krossar alla ok. Dela ditt bröd med den hungrige, ge hemlösa stackare husrum, ser du en naken så klä honom, vänd inte dina egna ryggen!" (Jes. 58:6-7). Den profetiska kyrkan är en gemenskap som betjänar världen och deltar i världens lidande. Dess verksamhet riktar sig utåt och är inte inåtvänd. Den kräver en korrigerande av förvrängda samhällsstrukturer, den griper in i konkreta missförhållanden och försvarar systematiskt dem som saknar ekonomisk, juridisk och annan samhällelig makt.

Påverkansarbete, vars förebild är Kristi verksamhet, är en del av kyrkans uppdrag att föra ut det goda budskapet överallt i världen. Målet för påverkansarbetet är att tillsammans med de fattiga och som deras ställföreträdare lyfta fram de grundläggande orsakerna till fattigdom, åstadkomma rättvisa och stöda utvecklingen genom att påverka makthavarnas politik och verkställandet av denna. Påverkansarbetet riktas

⁷³ Code of Conduct; *The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response.*

mot maktutövarna, för att dessa skall bli medvetna om de marginaliserades behov och rättigheter.

I sitt arbete bemöter Finska Missionssällskapet alla människor likvärdigt, oberoende av religion, nationalitet, språk, ålder, social ställning, sexuell läggning eller andra yttre faktorer. Som Finlands evangelisk-lutherska kyrkas internationella aktör förbinder sig sällskapet till dessa principer på alla nivåer av verksamheten.

Eftersom kärleken till Gud och kärleken till nästan enligt Jesu undervisning är oskiljaktiga delar av den kristnes kallelse, är det för en kristen självklart att bry sig om sin nästas behov och välmående. Påverkansarbetet ligger i kärnan av kyrkans identitet och är en verksamhet som har sitt ursprung i kyrkans väsen. Påverkansarbete är därtill en moralisk skyldighet. Kyrkans uppgift är att se till att makthavarna bevarar förståelsen och ansvaret för vad som är rätt och rättfärdigt i olika situationer.

Påverkansarbete syftar inte bara till att öka medvetenheten om existerande problem. Det strävar alltid efter att förändra den politik, den praxis, de strukturer, det beslutsfattande och de attityder som upprätthåller fattigdom och orättvisa. Påverkansarbetet utmanar makthavarna och strukturerna som upprätthåller orättvisa, det letar efter långsiktiga lösningar på de förhållanden som fattigdom och orättvisa leder till och ser människorna som subjekt i förändringen av det egna samhället.⁷⁴

Strukturer som leder till fattigdom och som förhindrar förverkligandet av mänskliga rättigheter kan exempelvis vara diskriminering på grund av kön, etnicitet eller religion, brist på demokratiska påverkningssamtyganden, orättvis och diskriminerande lagstiftning och praxis eller social orättvisa. Finska Missionssällskapet ingriper mot allt detta genom sitt påverkansarbete. Vi uppmuntrar och stödjer våra samarbetspartner till att använda ett rättsbaserat tillvägagångssätt. Rättsbaseringen förverkligas när människor deltar i beslutsfattandet i frågor som berör deras eget eller deras samhälles liv. En upprättad människa eller ett upprättat samhälle går inte längre med på att tåga, utan vågar och har förmågan att kommunicera sina behov och, om nödvändigt, söka hjälp. Vi stöder också det påverkansarbete som utförs av våra lokala samarbetskyrkor och -organisationer då de strävar efter att förbättra de allra svagastes ställning och göra lokalsamhällets röst hörd i beslutsfattandet. Som samhällelig aktör och påverkare söker Finska Missionssällskapet tillsammans med lokala samarbetspartner efter nya arbetsformer, verksamhetsmetoder och påverkningssamtyganden i olika kulturella kontexter.

I Finland för vi dialog med kyrkliga och politiska beslutsfattare, så att de beslut som berör utvecklingsländer förverkligas och tar i beaktande mänskliga rättigheter, politisk koherens och konfliktsensitivitet. Vi påverkar den allmänna opinionen, skapar medvetenhet genom kommunikation och global fostran samt bjuder in människor att påverka genom kampanjer och aktioner. Finska Missionssällskapet utför påverkansarbete på egen hand och tillsammans med församlingar, medborgarorganisationer och andra aktörer.

3.5 Finska Missionssällskapet som försvarare av mänskliga rättigheter

Förenta Nationernas (FN) allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948) definierar de centrala mänskliga rättigheterna. Ända sedan upplysningstiden hade många stater inkorporerat mänskliga rättigheter och definitioner av den enskilda individens friheter i sina grundlagar. Utöver FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna finns det många internationellt bindande människorättsavtal. De mänskliga rättigheterna kan delas in i deltagande-, jämlikhets- och frihetsrättigheter.

Även om de mänskliga rättigheterna växte fram ur den politiska utvecklingen i Västeuropa och USA, uppkom FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna inte utan koppling till den kristna referensramen. För sin egen del förband sig Kyrkornas världsråd till de mänskliga rättigheterna vid sin första generalförsamling. Senare ekumeniska samlingar har bekräftat detta åtagande och lyft fram allvarliga människorättsbrott och -kränkningar.

⁷⁴ *The why of advocacy – the biblical basis.* Tearfund.

Kyrkosamfunden har motiverat sitt engagemang för de mänskliga rättigheterna antingen med romersk-katolskt naturrättsligt tänkande eller genom att hänvisa till analogier med den kristna tron. I så fall träder tron på den treenige Guden eller rättfärdiggörelsen av syndaren fram. Som det definierades i kapitel tre av de teologiska principerna, har Gud enligt den kristna tron skapat varje människa till sin avbild, till sin likhet och till sin arbetskamrat. Detta utgör utgångspunkten för varje människas okränkbara människovärde, som inte i sig själv är en mänsklig rättighet utan basen för de mänskliga rättigheterna. Gud är rättvis i sitt handlande, inför Gud är varje människa likvärdig och Gud kräver att människornas liv tillsammans präglas av rättvisa. Evangeliets budskap kan inte lösgöras från förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i Guds rike.⁷⁵ Till denna trosgemenskap inbjuds alla människor oberoende av nationell eller social bakgrund. Redan dopets sakrament är ett starkt uttryck för jämbördighet.⁷⁶ I världen bär kyrkan vittnesbörd om varje människas unika värde, frihet, jämlikhet och kallelse att följa Guds vilja. Varenda människa har rätt att delta i denna gemenskaps verksamhet. I Guds ögon kan ingen form av diskriminering accepteras.⁷⁷ Kyrkans och den enskilda kristnas liv bör manifesteras Guds rikets och kärlekens förverkligande i mänsklighetens liv. Detta förpliktar till att stå emot de krafter som berövar människan hennes värde.

Avskaffandet av slaveriet hängde väsentligen ihop med den kristna kyrkans kraftiga spridning under kyrkans första tid. Slaveriet ansågs stå i konflikt med evangeliets budskap om människors likvärdighet och kärleken till nästan. Under den nya tiden, då de protestantiska kyrkorna inledde sitt missionsarbete, blev avskaffandet av slaveriet och kampen mot rasism åter centrala frågor. Åtgärderna för att bekämpa människohandeln är i vår tid en logisk fortsättning på denna verksamhet.

I ekumeniska dokument förpliktar principen om jämställdhet kyrkan till inklusivitet.⁷⁸ "Rättvisa, solidaritet och inklusivitet är centrala uttrycksformer för den mission som växer från samhällets utkanter."⁷⁹ Diskriminerade människor är inte bara föremål för Guds mission, utan också missionens förverkligare. Under den senaste tiden har kyrkorna allt tydligare lyft fram religionsfriheten som en del av människans grundrättigheter. Många kränkningar av de mänskliga rättigheterna och till och med förföljelser har hängt ihop med ett förnekande av religionsfriheten. I ett ekumeniskt ställningstagande som har fått ett brett stöd definieras religionsfrihet på följande sätt: "Religionsfrihet, inklusive rätten att offentligt bekänna, praktisera, propagera för eller byta religion, härrör från människans värdighet, som grundas i att varje människa är skapad till Guds avbild."⁸⁰

Finska Missionsällskapet förbinder sig att implementera principen om jämställt deltagande i sitt eget arbete samt i verksamheten med sina samarbetspartner. Finska Missionsällskapet verkar för att alla de universella mänskliga rättigheterna ska realiseras. Vi verkar på platser där de mänskliga rättigheterna är särskilt hotade.

I sin verksamhet strävar Finska Missionsällskapet till en holistisk mission, som tar hänsyn till såväl människans som skapelsens egenart och värde. I Markus evangelium lyder uppmaningen: "Gå ut överallt i världen och förkunna evangeliet för hela skapelsen" (Mark. 16:15).

⁷⁵ Luk. 4:16-21.

⁷⁶ "Alla är ni nämligen genom tron Guds söner, i Kristus Jesus. Är ni döpta in i Kristus har ni också iklätt er Kristus. Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus." Gal. 3:26-28.

⁷⁷ TTL § 46

⁷⁸ LWF 2009, 31.

⁷⁹ TTL § 107

⁸⁰ WCC 2011, 3.

Litteratur

Ahonen, Risto (2000). *Lähetys uudella vuosituhannella. Maailmanlähetyksen teologiset perusteet*. Helsinki: Suomen Lähetysseura.

Bevans, Stephen B. & Schroeder Roger P. (2011). *Prophetic dialogue; Reflections on Christian Mission Today*. Maryknoll, New York: Orbis books.

Bibel 2000 (1999). Bibelkommissionens översättning.

Bosch, David J. (1991). *Transforming Mission. Paradigm Shifts in Theology of Mission*. Maryknoll, New York: Orbis Books.

Code of Conduct for the International Red Cross and Red Crescent Movement and Non-Governmental Organizations (NGOs) in Disaster Relief.

<https://www.icrc.org/eng/assets/files/publications/icrc-002-1067.pdf> (1.4.2015).

Finlands evangelisk-lutherska kyrkas katekes. <http://www.evl.fi/svenska/katekes/> (7.8.2015)

FMS (2002). *Mission: En gemensam tro – en gemensam uppgift. Finska Missionsällskapets teologiska principer och riktlinjer för samarbete*. Helsingfors: Finska Missionsällskapet.

Gutiérrez, Gustavo (1974). *A Theology of Liberation. History, Politics and Salvation*. Översättning och redigering av syster Caridad Inda och John Eagleson. Maryknoll, New York: Orbis Books.

Haapiainen, Timo-Matti (2014). *Jumalan lähetys; Georg Friedrich Vicedomin Missio Dei-mallin rakenne ja ekumeeninen konteksti*. Helsinki: Helsingin yliopisto. Diss.

Johnson, Todd M. & Grim, Brian J. (2013). *The World's Religions in Figures: An Introduction to International Religious Demography*. Chichester, U.K.: Wiley-Blackwell.

Keum, Jooseop (2013). "Dynaamisuus ja moniäänisyys – Ekumeeninen näkökulma lähetystyöhön muuttuvassa maailmassa." –*Uskonto ja valta; Näkökulmia kirkon missioon*. toim. Mari-Anna Pöntinen. Helsinki: SLS. 241-266.

Kim, Kirsteen (2011). "Mission's Changing Landscape: Global Flows and Christian Movements." *A Century of Ecumenical Missiology*. International Review of Mission. Nov. 2011. Geneve: WCC Publication. 244-267.

Kirkkohallitus (2010). "Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetystyön ja kansainvälisen diakonian peruslinja vuoteen 2015." [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA1001E1C82EEF94C22577BB0043B0BC/\\$FILE/Kirkon_lahetystyon_ja_kv-diakonian_peruslinja.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA1001E1C82EEF94C22577BB0043B0BC/$FILE/Kirkon_lahetystyon_ja_kv-diakonian_peruslinja.pdf) (25.3.2015).

Kopperi, Kari (2015). *Ristin rakkaus – Matka Lutherista suomalaiseen seurakuntaelämään*. Helsinki: Kirjapaja.

Kyrkostyrelsen (2008). *Tacksamhet, respekt, måttfullhet. Klimatprogram för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland*. Helsingfors: Evangelisk-lutherska kyrkan i Finlands publikationer. [http://evl.fi/EVLsv.nsf/0/BEB-71D12C84D82C4C2257544003E4290/\\$file/KH_Ilmasto_RUO4+1.pdf](http://evl.fi/EVLsv.nsf/0/BEB-71D12C84D82C4C2257544003E4290/$file/KH_Ilmasto_RUO4+1.pdf) (18.2.2016)

Kyrkostyrelsen (2013). *Grundavtal om missionsarbete mellan evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och missionsorganisationen NN*. Helsingfors: Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA1001E1C82EEF94C22577BB0043B0BC/\\$FILE/Perussopimus%20KKH%202013%20lopullinen%20sve.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/BA1001E1C82EEF94C22577BB0043B0BC/$FILE/Perussopimus%20KKH%202013%20lopullinen%20sve.pdf) (25.2.2016)

Kyrkostyrelsen (2014). *En mötande kyrka. Riktlinjer för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland fram till år 2020*. Publikationer från Ev.-luth. kyrkan i Finland 8. Kyrkan och verksamheten. Helsingfors: Kyrkostyrelsen. [http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/EE51F042C88BBB1FC2257E2E0012D557/\\$FILE/KKH_En_motande_kyrka_.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/EE51F042C88BBB1FC2257E2E0012D557/$FILE/KKH_En_motande_kyrka_.pdf) (25.2.2016)

Kärkkäinen, Veli-Matti (2007). *The Doctrine of God: A Global Introduction*. Grand Rapids, MI: Baker Academic.

Luther, Martin (1942). *Kirkkopostilla. Toinen osa*. Suom. A. E. Koskenniemi. Turku: Suomen luterilainen evankeliumiyhdistys.

Luther, Martin (1982). *Stora Galaterbrevskommentaren. Ny svensk tolkning jämte inledning av Martin Lindström*. 2. uppl. Lutherstiftelsens skriftserie nr 2. Älvsjö: SkeabVerbum.

Luther Martin (1987). *Kyrkopostilla. Förklaringar över de årliga Sön- och högtidsdagarnas Evangelier. Första delen eller Vinteravdelningen*. Skellefteå: Artos Bokförlag.

Luther, Martin WA, se WA.

LWF (2004). *Mission in Context; Transformation, Reconciliation, Empowerment*. Geneva: LWF. <http://www.lutheranworld.org/sites/default/files/DMD-Mission-in-Context-EN-low.pdf> (1.4.2015).

LWF (2007). "Fundamentals for a Lutheran Communion in the Face of Fundamentalisms." Letter adopted by participants in the theological seminar. Department for Theology and Studies. Office of the Director (March 20, 2007).

LWF (2009). *Diakonia in Context: Transformation, Reconciliation, Empowerment*. An LWF Contribution to the Understanding and Practice of Diakonia. http://elcic.ca/Documents/documents/DiakonaiinContextDMD_Diakonia.pdf (25.3.2015).

Mannermaa, Tuomo (1995). *Kaksi rakkautta. Johdatus Lutherin uskonmaailmaan*. Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisuja 194. Toinen painos. Helsinki: STKJ.

Martikainen, Eeva (2002). *Tunnistamisesta reseptioon. Apostolisen uskon ajankohtainen tulkinta KMN:ssa*. Helsinki: Suomalainen teologinen kirjallisuusseura.

Oduyoye, Mercy Amba (1986). *Hearing and Knowing: Theological Reflections on Christianity in Africa*. Maryknoll, New York: Orbis Books.

"Perussopimus lähetystyön järjestämisestä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen Lähetysseuran välillä." (14.6.2013).

Pew Research Center (2011). "Rising Restrictions on Religion. One-third of the world's population experiences an increase." The Pew Forum on Religion & Public Life. August 2011. <http://www.pewforum.org/files/2011/08/RisingRestrictions-web.pdf> (1.4.2015).

Pöntinen, Mari-Anna (2013). *African Theology as Liberating Wisdom. Celebrating Life and Harmony in the Evangelical Lutheran Church in Botswana*. Leiden: Brill.

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomenmenos.

Raunio, Antti (2014). *”Oppi – kirkon turva vai taakka.” Kirkko myrskyn silmässä. Teologinen symposium.* Karjalan teologinen seura 25.–26.2.2014, Joensuu.

Saarinen, Risto (1994). *Johdatus ekumeniikkaan.* Helsinki: Kirjaneliö.

SLS (2011). *Suomen Lähetysseuran säännöt.* Jäljennös 6.6.2011.

The Sphere Handbook: Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response.
<http://www.spherehandbook.org/> (1.4.2015).

”The why of advocacy – the biblical basis”. Tearfund

http://tilz.tearfund.org/~media/Files/TILZ/Publications/ROOTS/English/Advocacy%20toolkit/Second%20Edition/TearfundAdvocacytoolkit_B3%20The%20why%20of%20advocacy%20-%20The%20biblical%20basis.pdf (12.1.2015).

TTL (2012). *Together Towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes.* Geneva: WCC.
<http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/commissions/mission-and-evangelism/together-towards-life-mission-and-evangelism-in-changing-landscapes> (25.2.2016)

Tutu, Desmond (1979). *”The Theology of Liberation in Africa.” African Theology en Route. Papers from the Pan-African Conference of Third World Theologians, December 17-23, 1977, Accra, Ghana.* Toim. Kofi Appiah-Kubi ja Sergio Torres. Maryknoll, New York: Orbis Books.

Vähäkangas, Mika (2002). *”African Approaches to the Trinity.” –African Theology Today,* toim. Emmanuel Katongole. Scranton: The University of Scranton Press. 69-84.

WA. Waimarer Ausgabe. D. Martin Luthers Werke, Kritische Gematausgabe. Weimar: Böhlau. (1906-1961)

Walls, Andrew F. (2011). *”Missions or Mission? The IRM after 75 Years.” A Century of Ecumenical Missiology.* International Review of Mission. Nov. 2011. Geneva: WCC Publication.181-188.

WCC (1982). *Mission and Evangelism – An Ecumenical Affirmation.* Geneva: WCC.
<http://www.religion-online.org/showchapter.asp?title=1573&C=1525> (25.3.2015).

WCC (2005). *The Nature and Mission of the Church. A Stage on the Way to a Common Statement.* Faith and Order Paper 198. WCC: Geneva.
https://ecumenism.net/archive/wcc/2005_wcc_fo_nature_mission_church_en.pdf (1.4.2015).

WCC (2011). *Christian Witness in a Multi-Religious World.* 28 June 2011. Recommendations for Conduct. World Council of Churches, Pontifical Council for Interreligious Dialogue and World Evangelical Alliance.
<http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/wcc-programmes/interreligious-dialogue-and-cooperation/christian-identity-in-pluralistic-societies/christian-witness-in-a-multi-religious-world> (25.3.2015).

WCC (2012). Ks. TTL 2012.

WCC (2013a). *The Church: Towards a Common Vision.* Faith and Order Paper No. 214. WCC Publications. Geneva.

WCC (2013b). *Unity Statement - Revised.* World Council of Churches, 10th Assembly, Busan.
<https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/assembly/2013-busan/adopted-documents-statements/unity-statement> (1.4.2015).

Hopp. Samarbete. Framsteg.

FINSKA ¹⁸⁵⁹
MISSIONSSÄLLSKAPET